

KIRJALLINEN KYSYMYS 406/2004 vp

Metsäluonnon monimuotoisuuden turvaaminen Etelä-Suomessa

Eduskunnan puhemiehelle

Valtioneuvosto on kaksi vuotta sitten tehnyt periaatepäätöksen Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden turvaamista koskevasta toimintaohjelmasta (METSO). Päätökseen ei sisälly varsinaista suojeluohjelmaa, vaan periaatepäätöksen toimet keskittyvät vapaaehtoisen suojelun lisäämiseen. Päätös suojeluohjelman tarpeesta lykättiin vuoteen 2007, jolloin suojelun tarvetta on tarkoitus harkita uudelleen Etelä-Suomen metsien biodiversiteetin tilaa koskevien selvitysten pohjalta. Vuonna 1999 hyväksytyn Kansallisen metsäohjelman mukaan "lähivuosien aikana" piti laatia "taloudelliset ja sosiaaliset näkökohdat huomioon ottava Etelä-Suomen, Oulun läänin länsiosan ja Lounais-Lapin metsien suojelun tavoite-, rahoitus- ja toimintaohjelma", jonka oli tarkoitus olla pitkällä vuonna 2010. Tämä tavoite on siis vielä täysin toteutumatta.

METSO-ohjelman laatijoiden käytössä oli kuitenkin aikoinaan useita asiantuntijaselvityksiä, joissa todettiin selkeästi, että Etelä-Suomessa metsäluonnon monimuotoisuus ja lajien runsaus ovat todella uhattuja. Arvioiden mukaan Suomen metsistä uhkaa hävitä jopa 1 000—2 000 lajia, mikäli luonnontilaisten metsien määrä ei kasva olennaisesti lähitulevaisuudessa. Tämän vuoksi on nähty tarpeelliseksi nimenomaan laajemmat suojelualueet kuin mitä Etelä-Suomessa tällä hetkellä on. Pienet suojelualueet tarvitsevat ympärilleen laajennusalueita ja ennallistettavia vyöhykkeitä, joilla voidaan aloittaa metsän luonnontilaan palauttaminen. Biodiversiteetin suojelun kannalta keskeistä olisi siis nimenomaan ole-

massa olevien suojelualueiden laajentamismahdollisuuden säilyttäminen.

Tällä hetkellä esimerkiksi Metsähallitus kuitenkin edelleen toteuttaa voimakkaita hakkuita Etelä-Suomessa sijaitsevien suojelualueiden välittömässä läheisyydessä ja potentiaalisilla suojelluiksi esitetyillä alueilla. Suojelualueiden laajentamismahdollisuuksien kannalta valtion maat olisivat avainasemassa, sillä suojelualueita ympäröivät yleensä nimenomaan valtion metsät. Vapaaehtoisissa suojelutoimissa nimenomaan valtion ja valtion liikelaitoksen, Metsähallituksen, odottaisi myös kantavan erityistä vastuuta sekä antavan yksityisille metsänomistajille myönteistä esimerkkiä suojelemalla hallinnassaan olevat arvokkaat vanhat metsät ja pidättäytymällä hakkuista suojelualueiden lähiympäristöissä.

METSO-ohjelmaan kohdistui heti sen valmistuttua voimakasta kritiikkiä useilta asiantuntijatahoilta: suojeluohjelman lykkäystä paheksuttiin, eikä toimenpiteiden uskottu pysäyttävän lajien uhanalaistumista ja metsäluonnon monimuotoisuuden heikkenemistä. Esitetty kritiikki on osoittautumassa aiheelliseksi. Tällä hetkellä näyttää siltä, etteivät METSO-ohjelman toimet riitä turvaamaan metsäluonnon monimuotoisuutta eteläisessä Suomessa. Ennen vuotta 2007 ehditään sen sijaan olennaisella tavalla kaventaa suojelun mahdollisuuksia jatkossa. Vuoden 2007 jälkeisiä mahdollisuuksia suojelutoimenpiteisiin rajoitetaan huomattavasti, mikäli hakkuut jatkuvat voimakkaina seuraavien vuosien ajan.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus aikoo taata, ettei Etelä-Suomen metsien monimuotoisuus tulevana vuosina heikkene ja

miten hallitus aikoo kantaa vastuun siitä, ettei Metsähallitus omilla toimillaan rajoita tulevia suojelumahdollisuuksia tai estä suojelualueiden laajentamispyrkimyksiä suorittamalla hakkuita suojelualueiden välittömässä läheisyydessä vuoteen 2007 ulottuvalla kaudella?

Helsingissä 13 päivänä toukokuuta 2004

Anni Sinnemäki /vihr

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimit-
tanut valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vas-
tattavaksi kansanedustaja Anni Sinnemäen /vihr
näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK
406/2004 vp:

*Miten hallitus aikoo taata, ettei Etelä-
Suomen metsien monimuotoisuus tulevi-
na vuosina heikkene ja*

*miten hallitus aikoo kantaa vastuun sii-
tä, ettei Metsähallitus omilla toimillaan
rajoita tulevia suojelumahdollisuuksia
tai estä suojelualueiden laajentamispyr-
kimyksiä suorittamalla hakkuita suoje-
lualueiden välittömässä läheisyydessä
vuoteen 2007 ulottuvalla kaudella?*

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Valtioneuvosto on sitoutunut toteuttamaan Etelä-
Suomen metsien monimuotoisuusohjelman eli
METSO:n v. 2002 tehdyn periaatepäätöksen mu-
kaisesti. METSO-ohjelman kaikki 17 toimenpi-
dekokonaisuutta edistävät joko suoraan tai välil-
lisesti metsien monimuotoisuuden turvaamista
Etelä-Suomessa. Ohjelmassa on suunnattu re-
surssit erityisesti kolmeen aihepiiriin: nykyis-
ten luonnonsuojelualueiden ennallistamiseen ja
hoitoon, uusien metsänomistajan vapaaehtoisuu-
teen perustuvien suojelukeinojen kokeiluun sekä
metsien monimuotoisuuden tutkimukseen ja seu-
rantaan.

METSO-ohjelmaa on nyt toteutettu noin puo-
litoista vuotta ja monet sen osahankkeet ovat vas-
ta alkamassa. Tässä vaiheessa on siis vielä täysin
mahdotonta arvioida ohjelman vaikutuksia Etelä-

Suomen metsien monimuotoisuuteen. On kuiten-
kin selvää, ettei ohjelman ensimmäinen vuoteen
2007 ulottuva vaihe riitä korjaamaan kaikkia mo-
nimuotoisuuden turvaamisen puutteita Etelä-
Suomessa, vaan ohjelmaa on jatkettava vuoden
2007 jälkeen. Yksityiskohtaisista jatkotoimenpi-
teistä on järkevintä päättää vasta METSO-ohjel-
man ensimmäisen vaiheen tulosten seurannan ja
niiden vaikutusten arvioinnin perusteella.

METSO-ohjelman yhtenä toimenpiteenä val-
tioneuvosto edellytti, että Metsähallitus tehostaa
monimuotoisuuden huomioon ottamista ja luon-
nonsuojelun kannalta arvokkaiden alueiden in-
ventointia ja suojelua luonnonvarasuunnittelun ja
alue-ekologisen suunnittelun erityiskohteilla
sekä suojelualueisiin rajoituvilla alueilla. Han-
ke toteutetaan Metsähallituksen metsätalouden ja
luonnonsuojelun tulosalueiden yhteisprojektina
ja se valmistuu vuoden 2004 loppuun mennessä.
Säästettävien kohteiden valinta perustuu MET-
SO-ohjelman luonnonsuojelubiologisiin kritee-
reihin. Tämän toimenpiteen päätarkoitus on ni-
menomaan turvata nykyisten suojelualueiden lä-
heisyydessä sijaitsevien Metsähallituksen talous-
metsien METSO-kriteerien mukaisten luontoar-
vojen säilyminen — ei pelkästään vuoteen 2007
asti vaan pysyvästi.

METSO-ohjelman luonnonsuojelubiologisis-
sa kriteereissä on kiinnitetty huomiota nykyisten
suojelualueiden tuntumassa sijaitsevien kohteiden
merkitykseen monimuotoisuuden kannalta.
METSOssa pyritään maanomistajan vapaaehtoi-
suuteen perustuvien keinoin eli luonnonarvokau-
pan, tarjouskilpailun ja yhteistoimintaverkoston
avulla etsimään suojelunarvoisia kohteita eri-
tyisesti nykyisten luonnonsuojelualueiden ympä-
riltä.

Helsingissä 9 päivänä kesäkuuta 2004

Ympäristöministeri Jan-Erik Enestam

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 406/2004 rd undertecknat av riksdagsledamot Anni Sinnemäki /gröna:

På vilket sätt ämnar regeringen säkra att mångfalden i skogarna i södra Finland inte försämras under de kommande åren, och

hur ämnar regeringen axla sitt ansvar för att Forststyrelsen inte genom sina åtgärder begränsar de framtida möjligheterna till skydd eller hindrar strävandena att utvidga skyddsområdena genom att utföra avverkningar i skyddsområdenas omedelbara närhet under perioden fram till år 2007?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Statsrådet har förbundit sig att genomföra programmet för skoglig mångfald i södra Finland, dvs. METSO, i enlighet med sitt principbeslut år 2002. Alla de åtgärdsdelar som ingår i programmet METSO främjar antingen direkt eller indirekt bevarandet av variationsrikedomen i skogarna i södra Finland. Inom ramen för programmet har resurserna huvudsakligen inriktats på tre teman: istandsättning och vård av de nuvarande skyddsområdena, försök med nya sätt att skydda skogen på basis av skogsägarnas frivilliga medverkan, och forskning och uppföljning som gäller skoglig mångfald.

Programmet METSO har nu genomförts i ca ett och ett halvt år, och många av dess projekt befinner sig ännu i startgroparna. I detta skede är det alltså totalt ogörligt att bedöma vilka verk-

ningarna av programmet kommer att vara i fråga om biodiversiteten i södra Finlands skogar. Det står i alla fall klart att det första skedet i programmet, som sträcker sig fram till år 2007, inte förslår för att tillrättalägga alla brister i skyddet av naturens variationsrikedom i södra Finland, utan programmet måste få en fortsättning efter år 2007. Det är mest rationellt att beslut om detaljerade fortsatta åtgärder fattas först på basis av vad uppföljningen av resultaten och bedömningen av verkningarna av första skedet i programmet METSO visar.

Statsrådet förutsatte, som en åtgärd som ingår i programmet METSO, att Forststyrelsen effektiviserar beaktandet av den biologiska diversiteten och inventeringen och skyddet av områden som är värdefulla med tanke på naturvärden genom planering av naturtillgångarna och områdesekologisk planering i särskilda områden samt i de områden som angränsar till naturskyddsområden. Detta projekt genomförs av Forststyrelsens resultatområden för skogsbruk och naturskydd i samråd med varandra, och projektet slutförs före utgången av år 2004. Valet av de områden som skall sparas bygger på de naturvårdsbiologiska kriterierna i programmet METSO. Det huvudsakliga syftet med denna åtgärd är uttryckligen att säkra att naturvärden som uppfyller METSO-kriterierna bevaras i Forststyrelsens ekonomiskogar som ligger i närheten av de nuvarande skyddsområdena — inte enbart fram till år 2007 utan permanent.

De naturvårdsbiologiska kriterierna i programmet METSO riktar uppmärksamheten på den betydelse som områden i omgivningen till de nuvarande skyddsområdena har med tanke på den skogliga mångfalden. Inom METSO går man in för att på basis av markägarnas frivilliga insat-

ser, dvs. genom naturvärdeshandel, anbudstävlingar och samarbetsnät, ta fram områden som är

värda att skyddas, i synnerhet i omgivningen till de nuvarande skyddsområdena.

Helsingfors den 9 juni 2004

Miljöminister Jan-Erik Enestam